

A FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS ÖSVÉNYÉN •
ERDEI ISKOLA PROGRAM

Hagyomány és jövő

Az erdei iskolázás gyökerei a múlt század elejére nyúlnak vissza. Hazánkban az elmúlt tíz évben indult igazán fejlődésnek, közoktatási intézmények, fenntartók, civil szervezetek, majd az állami és a vállalkozói szféra is érdeklődni kezdett e sok lehetőséget rejtő oktatási forma iránt. Az Oktatási és a Környezetvédelmi Minisztérium felismerték az erdei iskolázás pedagógiai-módszertani, környezeti nevelési és szocializációs lehetőségeit, ezért 2000-től közösen támogatták az erdei iskoláztatást, majd 2003-ban több tárcával együtt elindították az Erdei Iskola Programot*.

Az erdei iskolázás népszerűsége évről évre növekszik, egyre több pedagógus és gyermek vesz részt a programokon, 2004-ben becslések szerint 50 ezer diák fordult meg erdei iskolában. Az érdeklődéssel párhuzamosan gyarapszik az erdei iskola szolgáltatást nyújtók száma is: mára csaknem 30 ezer férőhely várja a diákokat. Az erdei iskolázás jövője akkor biztosítható, ha adottak a kellő anyagi feltételek és a szakmai tudás. Szükség van megfelelő helyszínt és programot biztosítani képes szolgáltatókra, lelkes, elhivatott pedagógusokra és természetesen az iskolák fenntartóinak támogatására.

„Az erdei iskola sajátos, a környezet adottságaira építő nevelés- és tanulásszervezési egység. A szorgalmi időben megvalósuló, az iskola pedagógiai programjában szervesen megjelenő, egybefüggően többnapos, a szervező oktatási intézmény székhelyétől különböző helyszínrű, tanulásszervezési mód, amelynek során a tanulás a tanulók aktív, cselekvő, kölcsönösségen alapuló együttműködésére épül. A tanítás tartalmilag és tantervileg egyaránt szorosan és szervesen kapcsolódik a választott helyszín természeti, ember által létesített és szocio-kulturális környezetéhez. Kiemelkedő nevelési feladata a környezettel harmonikus, egészséges életvezetési képességek fejlesztése, és a közösségi tevékenységekhez kötődő szocializáció erősítése.”

Az Erdei Iskola Program 2008-ra kitűzött céljai

- alakuljon ki, és a különböző szakmai hálózatokkal közösen váljon önálló működésre alkalmassá az erdei iskolázás intézményi háttere;
- alakuljon ki az erdei iskolázás szakmai, tartalmi háttere;
- alakuljon ki az erdei iskolázás információs háttere;
- alakuljon ki az erdei iskolázás anyagi háttere;
- alakuljon ki az erdei iskola szolgáltatások bázisán működő, a fenntartható fejlődést szolgáló oktatóközpontok, ökopontok hálózata

* Az Erdei Iskola Program 2003-2008 irányítói: Oktatási Minisztérium; Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium; Ifjúságügyi, Családügyi, Szociális és Esélyegyenlőségi Minisztérium; a Regionális Fejlesztésért és Felzárkóztatásért Felelős Tárca Nélküli Miniszterhez tartozó Magyar Turisztikai Hivatal és Magyar Terület- és Regionális Fejlesztési Hivatal.

Pedagógiai érték

Az erdei iskola programok során a gyerekek tapasztalva tanulnak, és megismerkednek az adott környezet természeti, gazdasági és kulturális oldalaival. A tanterekben bemutatott, tantárgyakra szabdaltnak szemben itt az ismeretek egységes képpé állnak számukra össze. Miközben megtapasztalják a természet nagyszerűségét, megismerhetik a környék történetét, természeti és kulturális értékeit, felfedezhetik az élet összetettségét. Találkoznak olyan emberekkel, akik jó gazdái és alapos ismerői a rájuk bízott területnek, jószágnak. Örök barátságot köthetnek a természettel, amely felébreszti felelősségérzetüket, és arra ösztönzi őket, hogy jobban vigyázzanak környezetükre.

Oktatási projekt

Az erdei iskolázás alapvető célja ugyanúgy a tanulás biztosítása, mint a hagyományos – tantermi – oktatásé. Az iskola pedagógiai programjának szerves részeként – szorgalmi időben – a helyi tantervi célok megvalósítását szolgálja. A tanulás tárgya az ember és környezete kapcsolata, s e kapcsolat összefüggéseinek megismerése és megértése. Míg a hétköznapok során a tananyag elsajátítása jellemzően tankönyvhöz kötött, az erdei iskola a közvetlen, természetes megismerés folyamatát és eszközeit kínálja. A jó erdei iskola program eredményeképpen – ismereteik bővülése mellett – fejlődik a gyerekek együttműködési, kommunikációs, probléma-felismerési és megoldási képessége, nő önismeretük és önállóságuk.

Közös élmény

Az erdei iskolázás élménye nem csak a gyerekeké, eredményei az egész iskolai közösségre kihatnak. Az egyhetes máshol-létről diák és tanár egyaránt visz haza értékeket és tapasztalatokat. A többiekkel megosztva, ezekből az élményekből hagyomány teremődik, és új kezdeményezések serkennek. Javul a munkahelyi légkör és az iskolafenntartó, az iskola és a szülői közösség kapcsolata.

„Tavaly az Alföldön jártunk, idén a hegyekben. A szentendrei Templomdombi Iskola másodikosai a Börzsönyben töltötték három csodálatos napot, ahol a hegységgel, az erdővel és az ott élő állatvilággal ismerkedtek. Sikerült a Börzsönyben éppen azt a pillanatot megtapasztalni, amikor a természet szinte egy varázsütésre „beindul”. Ilyenkor a fák és a fű zöldje, a tavaszi virágok páratlan látványt nyújtanak. Mégis a legcsodálatosabb – manapság a legritkább – a levegő tisztasága és illata, amiben csak néha van része a szennyezett levegőjű városokban lakóknak.” Stáry Kálmán, Szentendre

Fenntartott lehetőség

Az erdei iskolázással kapcsolatban az iskolák leggyakoribb nehézsége a pénz hiánya. Ma egy diák ötnapos erdei iskolázásának költsége 10 és 20 ezer forint között mozog, mely fedezi a szállást, az étkezést és a program költségeit. Ezt az összeget saját költségvetésükből, a fenntartók hozzájárulásával, pályázati pénzekből és leginkább szülői befizetésekből állják az iskolák.

Hatáskör és felelősség

A közoktatási törvény az ingyenes és nem ingyenes oktatási szolgáltatásokról a 114.§-ban rendelkezik, melyben szabályozza az iskolák pedagógiai programjában rögzített, a tananyag elsajátításához kapcsolódó programok finanszírozását. A települések jelentős részének azonban gondot okoz a tantermen kívüli programok, így az erdei iskolázás forrásainak biztosítása. Sok helyen ezért az iskolák – általában az iskolafenntartó kérésére – kiemelték pedagógiai programjukból az erdei iskolát, mint tanulásszervezési formát, így szüntetve meg az önkormányzat finanszírozási kötelezettségét. E megoldásnál létezik jobb gyakorlat! A pedagógiai programban nem csak kötelező jelleggel, hanem lehetőségként is szerepelhet az erdei iskolázás, azzal a feltétellel, hogy abban az esetben kerül rá sor, ha van rá anyagi fedezet, illetve ha azt a szülők igénylik és a szükséges költségeket – legalábbis azok egy részét – önerőből felvállalják. A fenntartott lehetőség arra kell, hogy ösztönözze az iskolákat, továbbá az iskolafenntartókat, hogy pályázatok útján, vagy más segítséggel juttassák el diákjaikat erdei iskolákba. Fontos tudni, hogy az Erdei Iskola Program iskoláknak kiírt pályázatainak csak azon intézmények szerepelhetnek eredményesen, amelyek pedagógiai programjában valamilyen formában szerepel az erdei iskolázás.

Békés Megye Közoktatási Közalapítvány által kiírt pályázatok a megyei fejlesztési tervvel összefüggő szakmai célok, feladatok megvalósítását szolgálják. A pedagógiai módszertani kultúra fejlesztésére kiírt témán belül pályázni lehetett erdei iskolai programok kidolgozásának és megvalósításának támogatása is. A pályázaton általános és középiskolák indulhattak a 2004/2005-ös tanévre tervezett erdei iskolai programjaik megvalósításához szükséges kiadások fedezetére, iskolánként 300 ezer forint vissza nem térítendő támogatási összegért.

Az Erdei Iskola Program pályázatai

Az Erdei Iskola Program indulása óta pályázati úton is támogatja a diákok erdei iskola programokon való részvételét. A rendelkezésre álló keretösszeget a Programot finanszírozó minisztériumok határozzák meg. A pályázatokat az Oktatási Minisztérium Alapkezelő Igazgatósága írja ki a Programot felügyelő és koordináló – az érintett tárcák felelős delegáltjaiból álló – tárcaközi bizottság döntése alapján minden év tavaszán, a következő tanévre szólóan. A pályázat igen népszerű az

iskolák körében, az elmúlt két év tapasztalatai szerint a keretösszeg közel kétszeresére mutatkozik igény.

A pályázaton elnyert támogatások összege és a támogatással erdei iskolába eljutó gyermekek száma

Tanév	Létszám	Támogatás összege (M Ft)
2001/2002	22 000	46,617
2002/2003	25 000	56,114
2003/2004	28 000	234,987
2004/2005	20 000	200,040

Helyi erőforrások

Az erdei iskolázás költségeinek fedezésére a pályázatok mellett egyéb lehetőségek is kínálkoznak. Az önkormányzatok a helyi adottságok hatékony kiaknázásával nagyban hozzájárulhatnak az erdei iskolázás fejlődéséhez. Sok lehetőség van az önkormányzatok kezében, és mint jó gazdák, tudnak is élni vele. Egyes önkormányzatok például ösztönzik a helyi vállalkozókat, hogy adjanak kedvezményt az iskoláknak az erdei iskolázással kapcsolatos beszerzésekhez, vagy a diákok utazásához. Mások arra ösztönzik iskoláikat, hogy helyben lévő szervezet (oktatási, idegenforgalmi, szállítási) vagy vállalkozás szolgáltatásait vegyék igénybe, mert így a felhasznált forrás a településen marad. A több iskolát fenntartó önkormányzatok között akadnak, akik saját erdei iskola helyszínt alakítanak ki – természetesen nem a település közvetlen környezetében –, ezzel is csökkentve az iskolák kiadásait. Egyes fenntartók – a közvetlen anyagi támogatáson túl – környezeti nevelési és erdei iskola tárgyú pályázatfigyeléssel segítik iskoláik pedagógiai célkitűzéseit.

Ritkán járt utak

A felmérések szerint az erdei iskolázás és a környezeti nevelés terén nincsenek kellően kiaknázva a szponzorok, az iskolaalapítvány, valamint a személyi jövedelemadó 1%- adta forrásteremtési lehetőségek. Az ilyen jellegű források környezeti nevelési célra történő mobilizálásához hathatós felkészítésre lenne szükségük az iskoláknak, hiszen a forrásteremtés, a pályázatírás, a kapcsolati tőke létrehozása, az együttműködések kialakítása magas szintű ismereteket, készségeket és vezetői támogatást igényel. A helyi civil szervezetek ezirányú tapasztalatai nagy segítséget jelenthetnek az iskoláknak.

A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Önkormányzat a megye természeti, kulturális értékeinek a megye határain belül való népszerűsítésére, 2004 őszén műhelyt szervezett az erdei iskolákat működtetők és a pedagógusok számára. A résztvevők előadásokat hallgattak meg az erdei iskolák múltjáról, jelenéről és jövőjéről, valamint az erdei iskola pályázatokról. A műhelymunkán résztvevők első kézből kaptak tájékoztatást a megyei kínálatról, pályázati lehetőségekről, valamint az erdei iskola szolgáltatók minősítési rendszeréről.

Erdei iskola szolgáltatás a településen

A fenntartható vidékfejlesztés elősegíti a vidék természeti és kulturális értékeinek védelmét, valamint a természeti erőforrások fenntartható használatát úgy, hogy az a vidéken élők számára egyúttal megfelelő megélhetési színvonalat és infrastrukturális ellátottságot biztosít. Hazánk lakosságának – a nagymértékű urbanizáció ellenére – csaknem 40%-a 10 000-nél kevesebb lélekszámú településen él. Ezek a települések képviselik az összes település csaknem 95%-át. A vidéki települések helyzete a környezet állapotát és a természeti erőforrásokban való gazdagságot tekintve többnyire jobb, mint a nagyvárosoké. Az erdei iskola szolgáltatások többsége is kistelepüléseken működik.

Fejlesztési lehetőség

Egy erdei iskola szolgáltatás alapítása jól kapcsolódhat – akár egy település esetében is – az ökoturizmus fejlesztéséhez. Ismeretes, hogy a falusi turizmus kibontakoztatása javítja a vidék lakosságmegetartó erejét. Egy elinduló erdei iskola is munkahelyet, megélhetési lehetőséget teremt. Az ökoturizmus, a falusi vendéglátás és általában a településfejlesztés finanszírozásához, így az erdei iskolázáshoz is – csatlakozásunk óta – az Európai Unió Strukturális Alapjának forrásai is rendelkezésre állnak. Az agrár- és vidékfejlesztési, a regionális és humánerőforrás fejlesztési operatív programokban több helyen is megjelennek a fentiekhez kapcsolható pályázatok.

Drávatamási, egy csendes zsáktelepülés a Dráva partján. 1996-ban került egy drávaparti ingatlan az akkor megalakuló Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság tulajdonába. Évekig kutatóházként üzemelt, majd 1999. nyarán, a meginduló drávai sétahajózás kapcsán vetődött fel oktatási központként való működtetése. Az elképzelés számos szervezet, vállalkozás és magánszemély összefogásában hamar megvalósult. Közülük is kiemelkedő szerepet játszott a barcsi székhelyű GREEN Pannónia Környezeti Nevelésért Alapítvány és a Drávatamási Önkormányzat. A szabadtéri oktató szin tervezését és kivitelezését a veszprémi Alfo Kft. végezte társadalmi munkában, a díszburkolatot a pécsi A-Beton Kft. rakta le térítésmentesen. A látogatók étkeztetését a „Kastély szálló” Szociális Otthon vállalta étkezdéjében. Pályázatok segítségével az utca túloldalán lévő egykori sportöltözőt szálláshellyé alakították át. A Drávatamási Természetismereti Oktató Központ egyre népszerűbb lett: 2004-ben már 1700-an vettek részt különböző oktatási programokon. A vendégek a világ minden részéről jöttek, Svédországtól egészen Új-Zélandig. Az Oktatási Központ a drávai víziturizmus egyik kedvelt megállóhelyévé vált, ahol a kenusok előadásokat kérhetnek a Nemzeti Park munkatársaitól. A kerékpárosok is felfedezték ezt a forgalommal nem terhelt települést, a központ kerékpártúrák táborhelyeként is szolgál. Több helyi lakos is elkezdett falusi turizmussal foglalkozni, egy panzió építése is elkezdődött. Két éve a lovasturizmus is rátaálta a településre: az Oktatási Központ lett a Balatontól induló lovastúrák végállomása.

Helyi identitás

Egy helyben működő erdei iskola szolgáltatás hozzájárul a településen élők környezeti szemléletének formálásához is. Saját gyakorlatán keresztül jó példát mutathat a szelektív hulladékgyűjtésre, energiatakarékosságra, az alternatív energiaforrások alkalmazására, elterjesztve ezeket az iskolák és a település mindennapi életében. Az erdei iskolázás szerepet vállal a hagyományos kézműves és háziipari technológiákon alapuló mesterségek megőrzésében, az ökotermékek piacának fejlesztésében, az őshonos haszonállatok tartásában, a természetvédelem eredményességében. Az erdei iskola szolgáltatás elindítása munkalehetőséget teremt a környéken élőknek, és színesíti a helyi közösség kulturális életét. Egy ilyen projekt megvalósítása magával hozza a kistérségi kapcsolatok erősödését.

A Bíbicfészek Erdei Iskolát Tápiógyörgye önkormányzata működteti. A 3700 lakosú falu a tápióvidéki kistáj egyik települése. A településen egy óvoda és egy általános iskola működik. A helyi lakosság Újító erővel keresi annak a lehetőségét, miként gazdálkodhat jól meglévő természeti értékeivel és a rendelkezésre álló szürkeállománnyal. Az elmúlt években a környező településeken élő természetvédelmi, madártani, pedagógiai, kistérség fejlesztési, nyomdaipari szakemberekből megalakult egy 8-10 főből álló szellemi munkaközösség. Tagjai főfoglalkozásuk és civil érdeklődésük révén széles körű tudással rendelkeznek, és támogatják azt a kísérleti jellegű önkormányzati erdei iskolai kezdeményezést, mely a konkrét nevelési célok mellett modellezi, hogy miként lehet a fenntarthatóságra nevelést felhasználni az elmaradott térségek, hátrányos helyzetű településeinek felvirágoztatására. A fejlesztő és erdei iskolai foglalkozásvezetői munkacsoport tagjai a Tápió-vidék Természeti Értékeiért Közalapítvány, a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület valamint az Élővíz Természetvédelmi Egyesület. A települést vezető polgármester céljául tűzte ki a falu fejlesztését. Komplex cselekvési program került összeállításra, a fejlesztések folyamatosan valósulnak meg. Parkosítás, középületek felújítása, közösségi étkezde kialakítása, szelektív hulladékgyűjtés elindítása, strand és tábori komplexum fejlesztése, erdei iskola alapítása, ökoiskola létrehozása stb. Az önkormányzat az erdei iskola foglalkozásokhoz is hasznos programhelyszíneket épített meg, alakított át, illetve segíti fenntartásukat: falumúzeum, természetismereti tájház, tanösvények, falusi porta, téglagyár, kenyérsütő kemence és komposztáló üzem. A települési közösségfejlesztő funkció a falut mindinkább a Tápió-vidék minta településévé teszi.

www.erdeiiskolaprogram.hu

Erdei iskola szolgáltatók

„Az erdei iskola szolgáltatás az a szolgáltatás, amely az erdei iskola nevelési- és tanulásszervezési egység megvalósításához megfelelő helyszínt, az arra kidolgozott szakmai programot, és a tervezett tevékenységekhez szükséges szakembereket, eszközöket és anyagokat a pedagógusok igényei és elvárásai szerint szakszerűen és rendszerszerűen biztosítani kész és képes.”

Az erdei iskola szolgáltatást elsősorban helyszíne határozza meg. Az a természeti, kulturális, társadalmi és gazdasági környezet, mely helyszínt, szakmai keretet ad a szolgáltatásnak. A helyszín nyújt vizsgálati forrást, bemutatási lehetőséget a speciálisan kidolgozott szakmai programhoz, mely a szolgáltatás legfontosabb eleme. Az ilyen program legfontosabb ismérve, hogy szorosan kapcsolódik a helyszín sajátosságaihoz, abból meríti a bemutatásra kerülő ismereteket, arra alkalmazza módszereit, azt használja szemléltetésre, példaként és kutatási terepként. A szakmai program alapvető célja, hogy a gyerekeket környezettudatos magatartásra nevelje.

Az Erdei Iskola Program egyik célja kialakítani azt a minőségi szolgáltatói kört, amely bázisa lehet az erdei iskolázáson túl az ökoturizmusnak, a fenntartható vidékfejlesztésnek és az egészséges életmódra nevelésnek. A megfelelő szakmai színvonalat biztosítandó, 2004 végén elkezdődött az erdei iskola szolgáltatók minősítése. A minősítés önkéntes és önköltséges, a részvétel valamennyi szolgáltató saját döntése és felelőssége. A rendszer kialakítását évekkel ezelőtt maguk a szolgáltatók kezdeményezték, mert az eljárás eredménye nem csak az iskoláknak, hanem a szolgáltatóknak is hasznos. Számukra a tisztességes verseny és a szakmai elismertség mellett pályázati előnyöket biztosíthat. A rendszer kidolgozása és elindulása az Erdei Iskola Program egyik legfőbb eredménye. Az iskolák 2005 nyarától már olyan szolgáltatói listából válogathatnak, melyek megfelelnek egy szigorú követelményrendszernek. A „minősített erdei iskola” címet elnyert szolgáltatók az erre a célra kialakított harkály emblémát négy éven át, mint minőségi tanúsítványt használhatják. A minősítési eljárás lebonyolítását a Környezet-és Természetvédelmi Oktatóközpontok Országos Szövetsége végzi.

Ökopontok, a fenntarthatóság tanulóhelyei

Az Erdei Iskola Program hosszú távú célja, hogy az erdei iskolázás kialakult bázisára építve létrejöjjön a fenntartható fejlődés gyakorlatának bemutatását szolgáló ökopontok hálózata. A hálózat alapját a legjobb fenntarthatósági gyakorlatokat bemutató erdei iskola szolgáltató helyek képezik, melyek működésük továbbfejlesztésével a vendégfogadást, szórakoztatást és környezeti képzést ötvöző, minősített és támogatott tanulóhelyekké válnak. A kistérségi ökotanulóhelyek az oktatás, az idegenforgalom, a természetvédelem és a térségfejlesztés céljait ötvözve szolgálják a fiatalok és felnőttek ismeretszerzését a fenntartható fejlődés szolgálatában. Hálózatba szerveződésük növeli ismertségüket, és segíti sokszínű kínálatuk összehangolását, folyamatos fejlesztését.

Partnerség az erdei iskolázásért

Az erdei iskolázáshoz kötődő fogalmak és célok meghatározásakor, a szolgáltatók minősítésének kidolgozásakor közösen gondolkoztak, dolgoztak és a megvalósításban is partnerként működnek együtt a szakmai civil szervezetek, a nemzeti parkok munkatársai, erdészek, vállalkozók és az állami szereplők. Három országos szervezet, a főként pedagógusokat tömörítő Erdei Iskola Egyesület, a főleg civil jellegű erdei iskola szolgáltatásokat nyújtó KOKOSZ, és a vállalkozóként működő szolgáltatókból szerveződött Szövetség az Erdei Iskolákért írásban is rögzítette együttműködési szándékát. E példaértékű országos együttműködés szereplői helyi szinten is aktívan működnek. A szakértőkből, pedagógusokból, szolgáltatókból, természetvédőkből és erdészekből szerveződő hálózatok tagjai főszereplői lehetnek a helyi, térségi, regionális fejlesztő, a fenntarthatóságot figyelembe vevő oktatási és egyéb projekteknek.

Az Aggteleki Nemzeti Park területén működik a „Jósva” Erdei Iskola Bázishely és Református Oktatási Centrum. A Jósvafőn található, 1969 óta állandó lakó nélküli parókia épületét hosszú előkészítő munkát követően egy pályázat útján sikerült felújítani. Erdei iskolai programkínálata az Abaúji Református Ifjúságért Alapítvány, a Jósvafői Református Egyházközség, a Jósva Étterem, a „Jósvafőért” Alapítvány és az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság együttműködésében valósul meg. Az egyházközség az ARI Alapítvány közreműködésével biztosítja a szálláshelyet, a településen működő Jósva Étteremben történik az étkezés, a helyi alapítvány és a nemzeti park pedig a különféle tanulásszervezési formákhoz szükséges pedagógiai háttérrel és szervezést, illetve a programokat biztosítja. A bázishelyen mára közel ötven iskolás csoport fordult meg. A csoportok 90%-a budapesti, de érkezett már Svédországból is vendégosztály. Örömteli, hogy az utóbbi időben a közelből, Szendrőből, Edelényből és a határ túlsó oldaláról is érkeznek csoportok.

Tanuló hálózatok

Minden mozgalom – így az erdei iskola mozgalom is – a tapasztalatcsere, az egymástól tanulás, az információk megosztása által válik egyre erősebbé. Az eddig megismert jó gyakorlatok azt mutatják, hogy a települési önkormányzatok ill. az önkormányzati társulások számára jó befektetés a tanuló, fejlesztő hálózatok életre hívása, a tapasztalatcsere, a résztvevők véleményére, érdekeire alapozott műhelymunkák szervezése. E hálózatokban nő a tagok elköteleződése, egymástól tanulva fejlesztik munkájukat, sokszor kezdeményezői további együttműködéseknek, projekteknek.

2005 tavaszán az Erdei Iskola Program keretében regionális programsorozat indult. A találkozók megrendezésének célja, hogy minden régióban kialakuljon egy erdei iskolázást támogató régiós hálózat, amely elősegíti a Program eredményeinek régiós szintű terjedését, és a helyi forrásokhoz való hozzáférést. A rendezvények tematikája a következő fogalmak köré szerveződik: fenntartható fejlődés, erdei iskolázás, környezettudatosság, szektorközi együttműködések, térségfejlesztés és településfejlesztés.

Továbbképzések

A közoktatás napjainkban folyó tartalmi és módszertani átalakulása növeli a pedagógusok iránti elvárásokat, és lényegi vonatkozásaiban is megváltoztatja a pedagógiai munkát. Az új tartalmak megjelenése újabb és újabb tárgyi felkészültséget és megközelítést igényel. A fenntarthatóságot szolgáló tanulásszervezés a tanulás folyamatainak segítését, a képesség- és készségfejlesztést hangsúlyosabbá teszi az ismeretátadás mellett, mely új pedagógusi attitűdöt feltételez.

Kutatási eredmények tanúsága szerint a pedagógusoknak ma még nagy szüksége van szakmai támogatásra, elméleti és gyakorlati ismereteik bővítésére ahhoz, hogy az erdei iskolázásban rejlő pedagógiai lehetőségeket maradéktalanul kihasználhassák. A pedagógiai gyakorlat fejlődését tanuló hálózatok és pedagógus-továbbképzések segítik. A pedagógusok szívesen vesznek részt gyakorlatias, környezeti nevelési, erdei iskolázással kapcsolatos képzéseken, és az ott elsajátított módszereket nevelői munkájuk más területén is kamatoztatják az iskolában. A tapasztalatok bizonyítják, hogy a környezeti nevelés fejlesztése hozzájárul az intézmény kapcsolatainak javulásához. Amennyiben tehát megfelelő erőforrásokat lehet erre a szakmai területre csoportosítani, az alkalmas lehet az intézmények pedagógiai kultúrájának általános fejlesztésére is. A képzéseken való részvétel támogatása az egyik legjobb fenntartói gyakorlat.

Az Erdei Iskola Program egyik fő célja a pedagógusok továbbképzésének támogatása. A Program során kiválasztottuk, hálózatba szerveztük, és folyamatosan fejlesztjük azt a képzői kört, mely jó minőségű képzési programokat biztosít a pedagógusoknak. Az utóbbi két évben a részvételt pályázati úton támogatta a Program, először 100, majd 80 százalékos költségtérítéssel. A KöNKoMP irányításával folyamatban van három új, összesen 120 órányi továbbképzés kifejlesztése és akkreditáltatása, melyek első sorban a résztvevőközpontú környezeti nevelés, valamint az erdei iskolázás terepi, gyakorlati, módszertani elemeit kívánják bemutatni az érdeklődő pedagógusoknak.

A fenntartók számos formában támogatják intézményeikben a pedagógusok erdei iskolázással kapcsolatos továbbképzéseken való részvételét:

- az intézmény ötéves ill. éves továbbképzési terveinek elfogadásakor figyelmet fordít arra, hogy a tervekben ilyen irányú képzések is szerepeljenek;
- a 277/1997-es számú kormányrendelet rendelkezései alapján a továbbképzési normatív támogatásból származó forrásból ilyen irányú képzésen való részvételt is támogat;
- egyéb forrásból anyagilag is, ill. elvi szinten támogatja és ösztönzi a pedagógusok ilyen irányú továbbképzését.

Információforrások

Környezeti Nevelési és Kommunikációs Programiroda

A Környezeti Nevelési és Kommunikációs Programiroda feladata az Erdei Iskola Programban sokrétű. Javaslatot tesz a Program stratégiai fejlesztési irányaira, és kidolgozza azok terveit. Ellátja a Program döntéshozó testülete, a Tárcaközi Bizottság titkársági feladatait, valamint összefogja a Program szakértői testületeit. Feladata megteremteni az erdei iskolázás szakmai hátterét a közoktatásban, és részt venni annak a szolgáltatói körnek kialakításában, amely az elvárt minőségű erdei iskola programokat képes biztosítani, és egyben alkalmas más, környezeti nevelési, ökoturisztikai szolgáltatások nyújtására is. A szervezet által nyújtott információk és szolgáltatások a Programról:

- Erdei iskola kutatások
- Erdei iskola honlap és adatbázis
 - szakirodalom
 - programok és modulok
 - erdei iskola tanácsadói hálózat
 - erdei iskola szolgáltatók
- Erdei iskola szolgáltatók minőségfejlesztési kritériumai
- Erdei iskola kiadványok
- Erdei iskola szolgáltatói levelezőlista
- Erdei iskola regionális hálózatok és központok
- Erdei iskola-díj
- Erdei iskola pedagógus-továbbképzések
- Erdei iskola konferenciák, műhelyek

www.konkomp.hu

Oktatási Minisztérium Alapkezelő Igazgatósága

Az Erdei Iskola Program pályázatainak koordinációját az OM Alapkezelő Igazgatósága látja el. Az Erdei Iskola Program tekintetében a koordináció magában foglalja a támogató minisztériumok megbízásából a pályázatok kiírását, a teljes pályázati folyamat lebonyolítását, a nyertes pályázókkal történő szerződéskötést. A támogatottak által benyújtott szakmai és pénzügyi beszámolók ellenőrzése mellett elvégzi a pályázati tevékenységek monitoringját és helyszíni ellenőrzését is. Az intézmény által nyújtott információk és szolgáltatások a Programról:

- Erdei iskola pályázati kiírások
- Erdei iskola pályázati eredmények
- Erdei Iskola Program monitoring

www.omai.hu

www.erdeiiskolaprogram.hu

„A tengerimalac igen kedves kis élőlény. Aki ismeri, pontosan tudja, hogy nem a tengerekben él. Nem is malac, hanem rágcső. Mégis ez a neve. Ilyen furcsa kifejezés az erdei iskola is. Nem feltétlenül erdőben szerveződik, hiszen vízparton, füves élőhelyen, sőt települési környezetben is lehet erdei iskolázni. Nem is igazi iskola, mivel a hagyományos tanórai tanulás formáit és kereteit tudatosan átlépni törekszik. Az erdei iskola három fogalmat is jelöl: egy sajátos tanulás-szervezési módot, annak megvalósítását biztosító szolgáltatást, valamint a tanulócsoporthoz befogadó helyszínt, objektumot.”

(Lehoczky János)

Készült az Erdei Iskola Program 2003-2008 keretében,

- az Oktatási Minisztérium;
- a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium;
- az Ifjúságügyi, Családügyi, Szociális és Esélyegyenlőségi Minisztérium;
- a Regionális Fejlesztésért és Felzárkóztatásért Felelős Tárcánélküli Miniszterhez tartozó Magyar Turisztikai Hivatal és
- a Magyar Terület- és Regionális Fejlesztési Hivatal felkérésére,
- a suliNova Kht.-
Környezeti Nevelési és Kommunikációs Programiroda közreműködésével.

www.erdeiiskolaprogram.hu

A kiadvány környezetbarát papírra készült.